

QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASIDA USAQLAP HÁM KÓTERE SATIW TOVAR AYLANISI

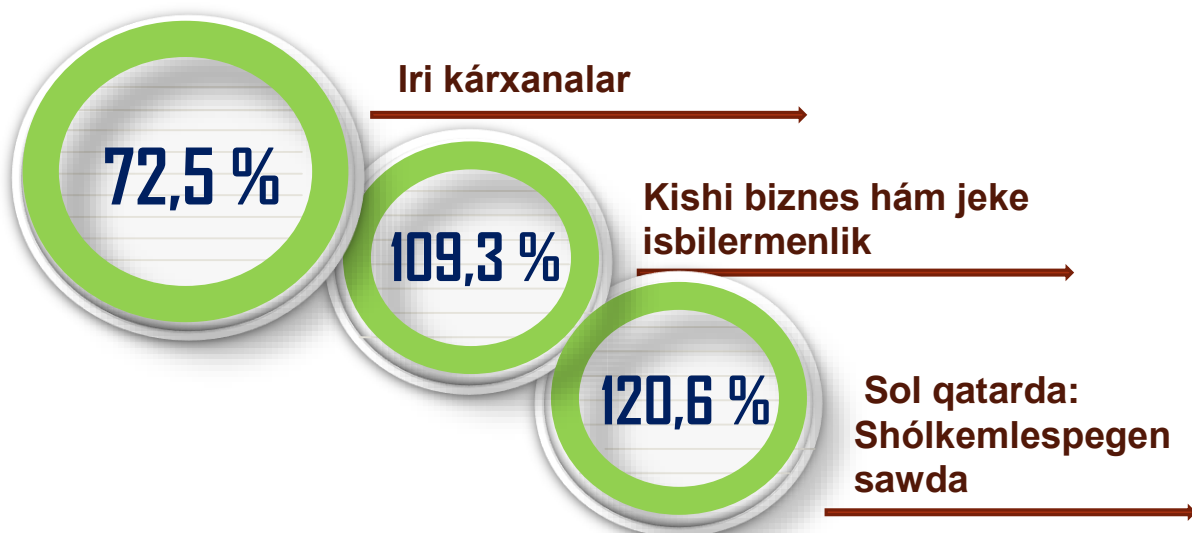
*Dáslepki maǵlıwmat
2024-jil yanvar-may*

*Sirtqi ekonomikalıq baylanıs hám sawda
statistika bólimi
Tel. 61-222-67-45*

Statistikalıq maǵlıwmatlar jámiyette ámelge asırılıp atırǵan sociallıq-ekonomikalıq hádiyse hám processlerdi xarakteristikalaw hám basqarıwdıń eń áhmiyetli quralı esaplanadı. Házirgi waqıtta joqarı sapalı statistikalıq maǵlıwmatlardan paydalanbastan mámleket siyasatında durıs basqarıw qararların qabıllaw imkansız. Solar qatarında sawda statistikası kórsetkishlerin júzege keltiriw de áhmiyetli esaplanadı. Sol qatarda, kótere sawda hám usaqlap satıw sawdası hámde ulıwmalıq awqatlanıw kárxanaları sawda aylanısı statistikalıq kórsetkishi usılar qatarınan orın iyeleydi.

Usaqlap satıw tovar aylanısınıń ósiw pátleri , % te

2024-jıl 1-iyun jaǵdayında usaqlap satıw tovar aylanısında sawda alıp barıp atırǵan sawda kárxanaları sanı **2 848** den ibarat bolıp, sodan iri kárxanalardıń sanı **75** dana, kishi kárxana hám mikrofirmalar sanı **2773** dananı quraydı.

Sol qatarda, sawda tarawında yuridikalıq shaxs payda etpey turıp sawda alıp barıp atırǵan JTI ler hám (fizikalıq shaxslardıń) gúzetiwleri arqalı jıynalǵan maǵlıwmatlar, usaqlap satıw tovar aylanısı kórsetkishlerine kiritilgen.

Usaqlap satıw tovar aylanısı – sawda tarawında juwmaqlawshı tutınıw ushın xalıqqa tovarlardı danalap yáki kóp bolmaǵan muǵdarlarda naq pulǵa (bank kartaları arqalı) satıwdı kózde tutatuǵın taraw.

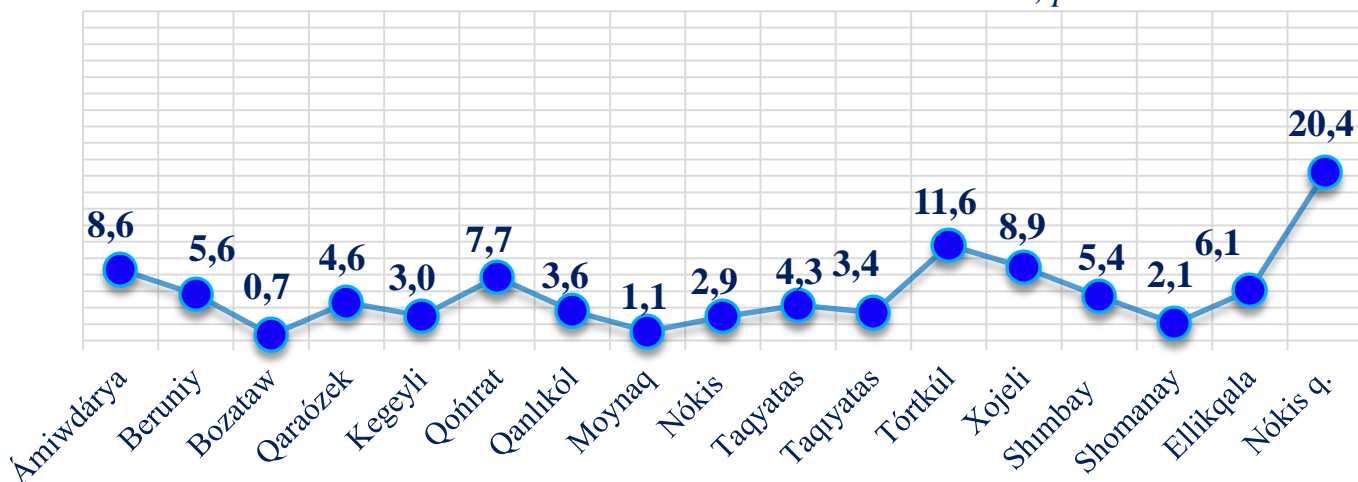
Joqarıda atap ótilgen isbilermenlik subyektlari is ilajlari nátiyjesinde, 2024-jıldıń yanvar-may aylarında respublikanıń usaqlap satiw tovar aylanısı **4 307,7** mlrd. somdı qurap, 2023-jıldıń yanvar-may aylarına salıstırǵanda **107,7** % ke jetti.

Atap aytqanda, iri kárxanalardıń tovar aylanısı **128,1** mlrd. somdı (ósiw páti **72,5** %), kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleriniń tovar aylanısı **4 179,6** mlrd. somdı (ósiw páti **109,3** %), usıdan shólkemlespegen sawda tovar aylanısı **587,5** mlrd. somdı (ósiw páti **120,6** %) quradı.

	Jámi mlrd. som	2023-jil yanvar-may aylarına salıstırǵanda procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	4 307,7	107,7
Nókis qalası rayonlar:	-	
Ámiwdárya	370,7	108,0
Beruniy	241,7	106,6
Bozataw	31,9	105,8
Qaraózek	199,7	107,3
Kegeyli	128,0	104,6
Qońırat	332,3	109,1
Qanlıkól	154,3	106,5
Moynaq	46,1	108,3
Nókis	123,7	108,8
Taqiyatas	184,7	101,2
Taxtakópir	147,8	108,1
Tórtkúl	499,1	109,0
Xojeli	384,8	108,7
Shimbay	231,3	108,7
Shomanay	91,9	108,2
Ellikqala	261,3	108,0

2024-jıldıń yanvar-may aylarında, 2023-jıldıń yanvar-may aylarına salıstırǵanda respublikanıń Qońırat (**109,1** %), Tórtkúl (**108,1**%), Ámiwdárya (**108,0**%) rayonları hám Nókis qalasında (**107,6**%) usaqlap satiw tovar aylanısında úlesi joqarı boldı.

Úlesi, procentte

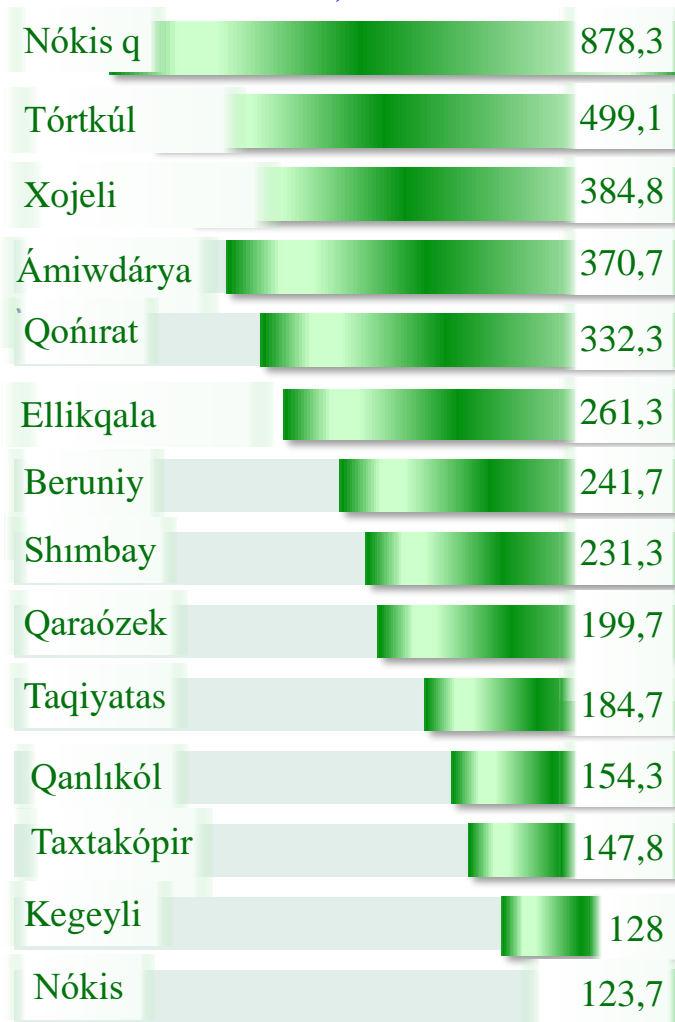

Respublika usaqlap satiw tovar aylanısında eń joqarı úlesti Nókis qalası 20,4 % penen 878,3 mlrd. somdı quradı.

Respublika usaqlap satiw tovar aylanısında eń tómen úlesti bolsa, Bozataw rayonu 0,7 % penen 31,9 mlrd. somdı quradı.

2023-jıldıń mas dawirine salıstırǵanda, usaqlap satiw tovar aylanısında bárshe aymaqlarında ósiw pátı gúzetildi.

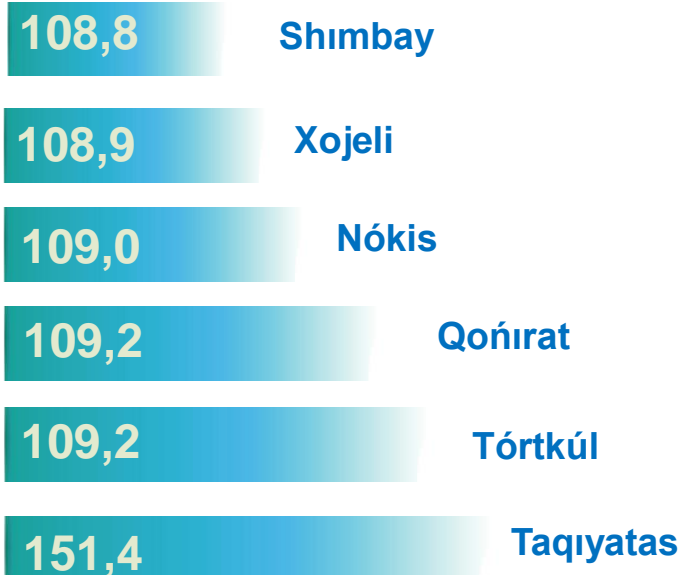
Kólemi, mlrd. som

Kishi biznes hám jeke isbilermenlik kárxanalarınıń eń joqarı ósiw pátine iye aymaqlar (procentte)

Kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleriniń usaqlap satıw tovar aylanısı kólemi statistikalıq esap-kitaplarǵa qaraǵanda, **4 179,6 mlrd.** somdı qurap, 2023-jıldıń yanvar-may aylarına salıstırǵanda **9,3 %** ke kóbeydi. Respublika kóleminde bul sektordıń jámi usaqlap satıw tovar aylanısındaǵı úlesi **97,0%** ti quradı.

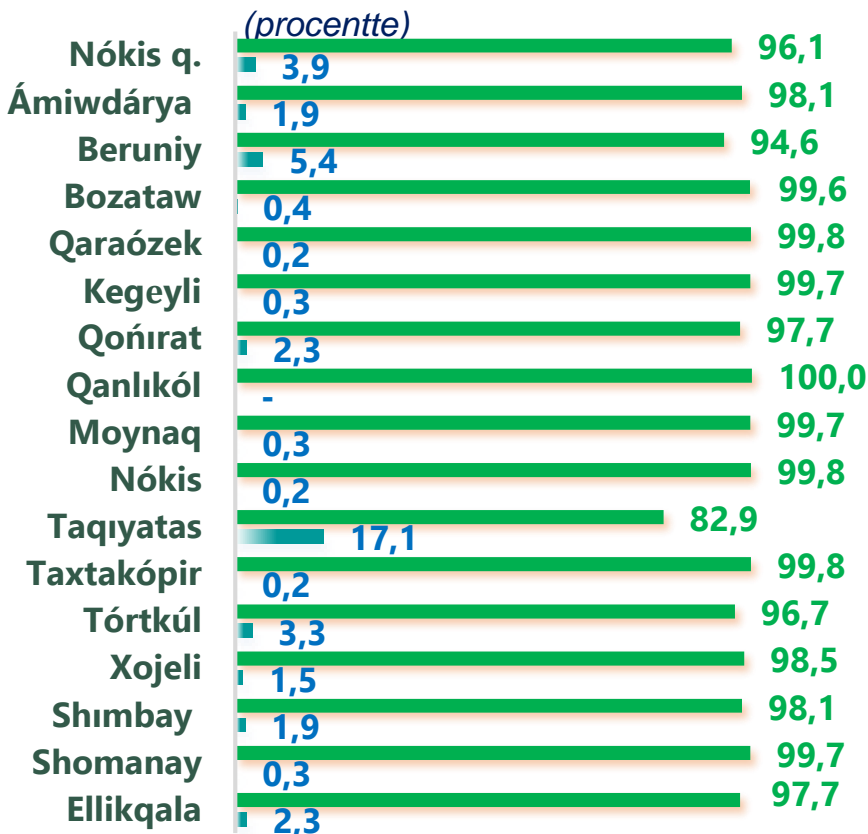

Usaqlap satıw tovar aylanısı quramında iri kárxanalardıń tovar aylanısı kólemi, 2023-jıldıń yanvar-may aylarına salıstırǵanda **72,5 %** ke ósti hám **128,1 mlrd.** somdı quradı. Bul ulıwma sawda kólemniń **3,0 %** úlesine tuwrı keldi.

Iri kárxanalardıń eń joqarı ósiw pátine iye aymaqlar (procentte)

USAQLAP SATIW TOVAR AYLANISINDA IRI KÁRXANALAR, KISHI BIZNES HÁM JEKE ISBILERMENLIK SUBYEKTLERINIŃ AYMAQLAR KESIMINDEGI ÚLESİ,

Iri kárxanalar

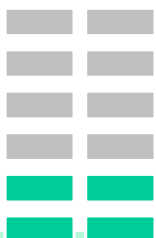

Kishi biznes hám jeke isbilermenlik

Analiz nátiyjelerine tiykar usaqlap satiw tovar aylanısındaǵı kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleriniŃ úlesi boyınsha Qaraózek (99,8 %), Nókis (99,8 %) hám Qanlıkól (100,0%) rayonları jetekshilik etpekte. Usaqlap satiw tovar aylanısı quramındaǵı iri kárxanalardıń úlesi 3,0 % ti qurap, eń joqarı úles Taqiyatas (17,1%), Beruniy (5,4%), Nókis qalası (3,9%) hám Tórtkúl (3,3%) rayonlarında gúzetildi.

3,0%

97,0%

Iri kárxanalar

Kishi biznes hám jeke isbilermenlik

Aymaqlar kesimindeki maǵlıwmat,
mıń. somda

Nókis qalası

2 584,1

Ámiwdárya

1 744,4

Beruniy

1 176,3

Bozataw

1 458,1

Qaraózek

3 670,2

Kegeyli

1 709,1

Qońırat

2 441,4

Qanlıkól

2 862,2

Moynaq

1 372,9

Nókis

2 290,8

Taqiyatas

2 404,7

Taxtakópir

3 799,6

Tórtkúl

2 177,7

Xojeli

2 985,3

Shimbay

1 997,8

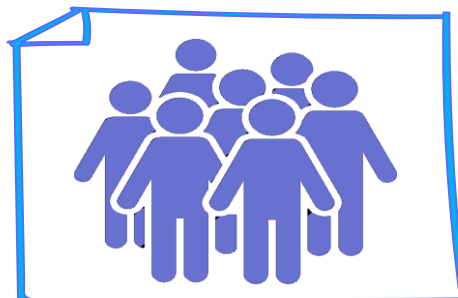
Shomanay

1 581,4

Ellikqala

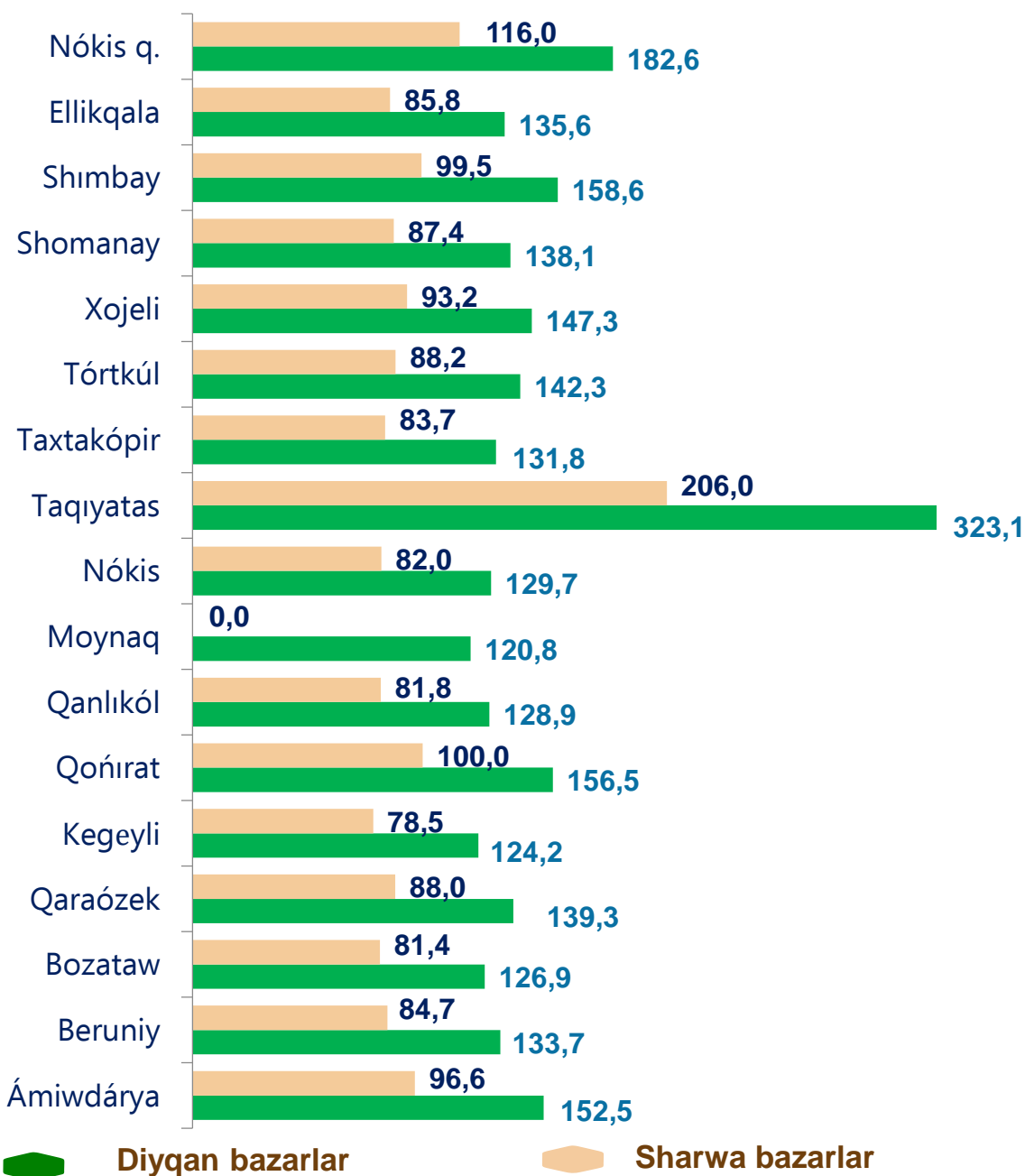
1 525,6

2024-jıldıń yanvar-may ayları jaǵdayına ortasha xalıqtıń jan basına usaqlap satıw tovar aylanısı **2147,7** mıń. somdı (2023-jıldıń yanvar-may aylarına salıstırǵanda **106,2%**) quradı. Bul kórsetkishti aymaqlar kesiminde salıstırǵanda eń joqarı kólem Taxtakópir (3 799,6 mıń. som), Qaraózek (3 670,2 mıń. som) hám Xojeli (2 985,3 mıń. som) rayonları esabına tuwrı keldi.

Ishki sawda kórsetkishlerin payda etiwde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı da esaplandı. Buǵan diyqan (azıq-awqat) bazarı hámde sharwa malları, quslar hám basqa haywanlar bazarında fizikalıq shaxslar tárepinen ámelge asırılǵan sawda kólemleri kiredi. Shólkemlespegen sawda quramına fizikalıq shaxslar (diyqanlar)dıń úy xojalıǵında óz kúshleri menen jetistirgen awıl xojalıǵı ónimleri esapqa alınadı.

Aymaqlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı ósiw pátı, procentte

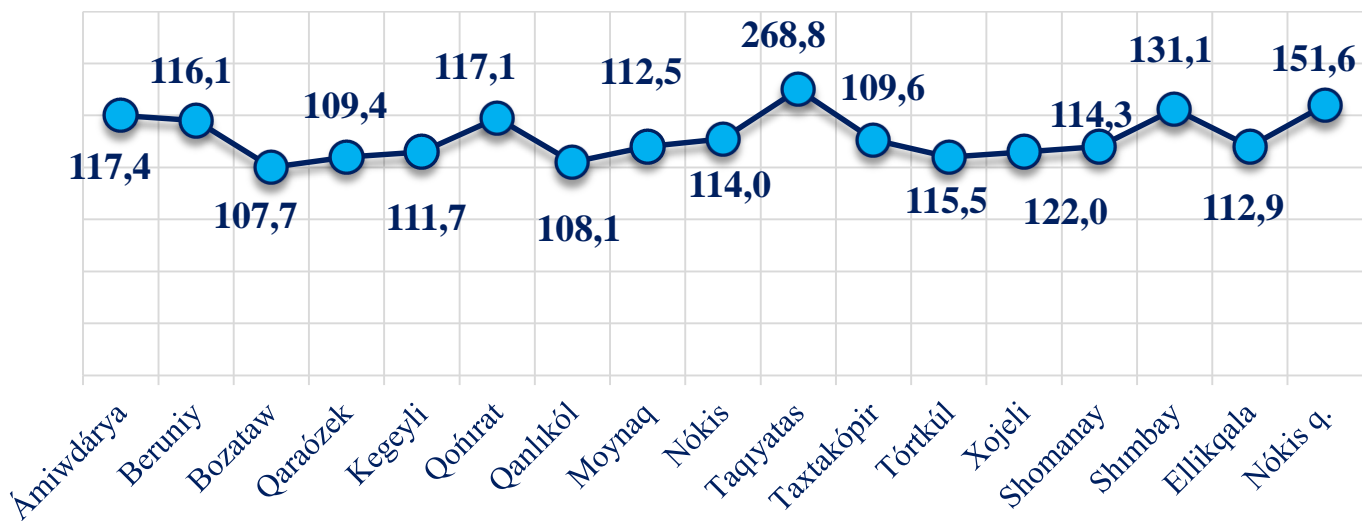
Diqqan (azıq-awqat) bazarı – keń túrdegi awıl xojalıǵı azıq-awqat ónimleriniń hám onı qayta islewden alınatuǵın ónimlerdiń sawda prilavka, sawda orınları, turaqlı sawda orınları (sol qatarda sawda pavilonları, kiyoskaları)nan paydalanǵan jaǵdayda usaqlap satıwdı júzege keltiretuǵın turaqlı yamasa waqtınsha ámel etiwshi múkli kompleks esaplanadı

	Jámi, mlrd. som	2023-jil yanvar-may aylarına salıstırǵanda, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	377,7	145,5
Nókis qalası	48,0	182,6
rayonlar:		
Ámiwdárya	27,7	152,5
Beruniy	32,3	133,7
Bozataw	7,1	126,9
Qaraózek	20,8	139,3
Kegeyli	21,8	124,2
Qońırat	21,7	156,5
Qanlıkól	15,4	128,9
Moynaq	6,2	120,8
Nókis	15,9	129,7
Taqiyatas	10,7	323,1
Taxtakópir	20,1	131,8
Tórtkúl	49,9	142,3
Xojeli	25,7	147,3
Shimbay	32,3	138,1
Shomanay	8,8	158,6
Ellikqala	13,0	135,6

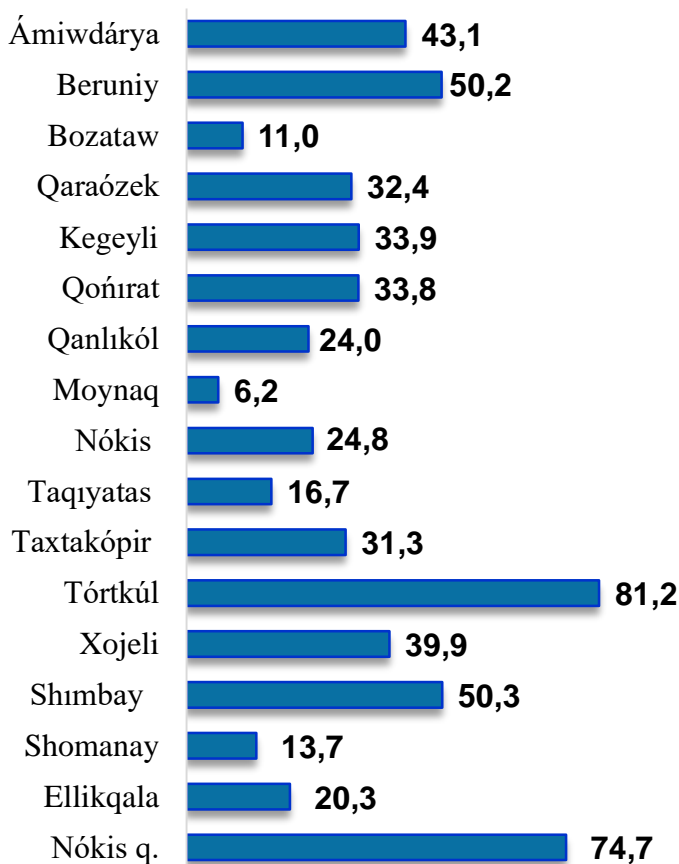
* – xojalıq júrgiziwshi subyektler hám jeke tártiptegi isbilermenler (JTI) di qospaǵan jaǵdayda ;

– fizikalıq shaxslar (diyqanlar)diń úy xojalıǵında óz kúshleri menen jetistirgen awıl xojalıǵı ónimleri hám sharwa (quslar) malları satılıwı esapqa alınǵan.

Aymaqlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı ósiw páti, procentte

Qala hám rayonlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı kólemi (mlrd. sum)

Qaraqalpaqstan Respublikası boyınsha 2024-jıldıń yanvar-may aylarında shólkemlespegen sawda tovar aylanısı **587,5** mlrd. somdı qurap, 2023-jıldıń yanvar-may aylarına salıstırǵanda **120,6%** ti quradı. Sol qatarda, 12 bazar hám 12 bazar (sharwa) (aylıq) gúzetiwleri maǵlıwmatlarına tiykarlanıp, diyqan bazarlarda sawda tarawı menen shuǵıllanatuǵın fizikalıq shaxslardıń úy xojalıqlarında jetistirgen ónimlerin satıw kólemi **377,7** mlrd. somdı (**145,5%**), sharwa malları hám quslar satıwshı fizikalıq shaxslardıń sawda aylanısı kólemi **209,8** mlrd somdı (**92,2 %**) ti quraydı

2024-jıldıń janvar-may aylarında respublikanıń bárshe aymaqlarında jaylasqan diyqan bazarlarında awıl xojalıǵı ónimlerin satıwshı fizikalıq shaxslardıń tańlanba gúzetiwi ótkizildi. Gúzetiw nátiyjelerine tiykar sawda aylanısı kólemi **377,7** mlrd. somdı quradı. Bunda tiykarǵı úlken kólem jańa úzilgen awıl xojalıǵı ónimleri sawdasına (**178,7** mlrd. som) tuwrı keldi.

Shólkemlespegen sawda aylanısında awıl xojalıǵı ónimleri sawdası kólemi hám úlesi

<p>Jańa úzilgen awıl xojalıǵı ónimleri</p> <p>178,7 mlrd. som</p> <p>47,3%</p>	<p>Nan hám nan ónimleri</p> <p>26,7 mlrd. som</p> <p>7,1 %</p>	<p>Dán ónimleri (másh, lobiya, gúrish hám basqalar)</p> <p>54,4 mlrd. som</p> <p>14,4 %</p>
<p>Tawıq góshi</p> <p>21,0 mlrd. som</p> <p>5,6 %</p>	<p>Qaqlanǵan awıl xojalıǵı ónimleri (ǵoza, badam, piste hám basqalar)</p> <p>11,1 mlrd. som</p> <p>2,9%</p>	<p>Máyek</p> <p>19,1 mlrd. som</p> <p>5,1 %</p>
<p>Dámberiwshiler</p> <p>11,2 mlrd. som</p> <p>3,0 %</p>	<p>Sút hám sút ónimleri (sır, brinza,...)</p> <p>19,5 mlrd. som</p> <p>5,2 %</p>	<p>Sharwa malları hám quslar ushın hár qıylı jem-ot</p> <p>13,6 mlrd. som</p> <p>3,6%</p>
<p>Duzlanǵan ónimler</p> <p>13,0 mlrd. som</p> <p>3,4%</p>	<p>Gúller, ósimlik hám náleri (dekorativ hám awıl xojalıǵı)</p> <p>9,4 mlrd. som</p> <p>2,5%</p>	<p>Azıq-awqat emes tovarlar</p> <p>- mlrd. som</p> <p>- %</p>

2024-jıldıń yanvar-may aylarında respublikanıń bárshe aymaqlarında jaylasqan sharwa(quslar) bazarlarında quslar hám sharwa mallardı satıwshı fizikalıq shaxslar tańlanba gúzetiwı ótkerildi. Gúzetiw nátiyjelerine tiykar sawda aylanısı kólemi **209,8 mlrd. somdı** quradı. Bunda hár-qıylı jastağı qaramallar sawdası **173,2 mlrd. som**, qoy hám eshkiler – **32,0 mlrd. somdı**, atlar – **3,1 mlrd. somdı**, quslar – **1,5 mlrd. somdı** quradı.

Shólkemlespegen sawda aylanısında sharwa malları (quslar) sawdası kólemi hám úlesi

<p>2 jastan úlken bolğan qara mallar</p> <p>81,4 mlrd. som</p> <p>38,8%</p>	<p>1 jastan 2 jasqa shekem bolğan jas mallar</p> <p>41,5 mlrd. som</p> <p>19,8%</p>	<p>1 jasqa shekem bolğan qaramallar</p> <p>50,3 mlrd. som</p> <p>24,0 %</p>
<p>Qoylar</p> <p>20,2 mlrd. som</p> <p>9,6%</p>	<p>Atlar</p> <p>3,1 mlrd. som</p> <p>1,5%</p>	<p>Eshkiler</p> <p>11,8 mlrd. som</p> <p>5,6%</p>
<p>Túye tawıq, úyrek, ǵaz</p> <p>1,0 mlrd. som</p> <p>0,5 %</p>	<p>Tawıqlar</p> <p>0,5 mlrd. som</p> <p>0,3 %</p>	<p>Qoyanlar</p> <p>- mlrd. som</p> <p>-%</p>
<p>Quslar</p> <p>- mlrd. som</p> <p>-%</p>		

2024-jil 1-iyun jaǵdayına uliwma awqatlanıw tarawındaǵı sawda kárxanaları sanı 1051 dananı qurap, sonnan kishi kárxana hám mikrofırmalar sanı 1 051 dananı quraydı.

	Jámi mlrd. som	2023-jil yanvar-may aylarına salıstırǵanda, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	136,4	108,3
Nókis qalası rayonlar:	54,1	109,2
Ámiwdárya	6,2	106,9
Beruniy	4,0	106,7
Bozataw	0,3	107,6
Qaraózek	3,7	107,3
Kegeyli	1,5	107,0
Qońırat	34,2	107,7
Qanlıkól	1,7	107,2
Moynaq	0,6	109,4
Nókis	1,3	108,1
Taqiyatas	3,4	108,5
Taxtakópir	0,9	107,7
Tórtkúl	8,8	107,6
Xojeli	7,8	107,6
Shımbay	3,8	107,9
Shomanay	0,6	107,7
Ellikqala	3,5	109,0

2024-jıldıń yanvar-may aylarında awqatlanıw kárxanalarınıń sawda aylanısı **136,4 mlrd.** somǵa jetti. 2023-jıldıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **108,3 %** ke kóbeydi. Bunda sawda aylanısıınıń **100,0 %** úlesi kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleri úlesine tuwrı keldi

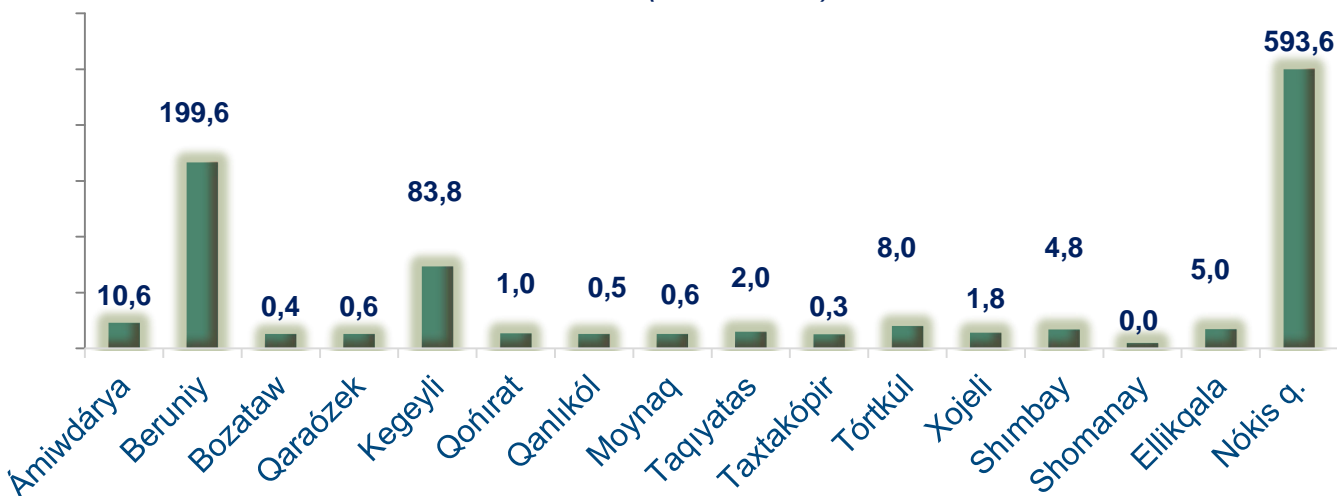
Avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleriniń kótere sawda hám usaqlap satıw towar aylanısı

Aймаqlar kesiminde maǵlıwmat

	Kólem, mlrd. som	Úlesi, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	912,7	100,0
Nókis qalası	593,6	65,0
rayonlar:		
Ámiwdárya	10,6	1,2
Beruniy	199,6	21,9
Bozataw	0,4	-
Qaraózek	0,6	0,1
Kegeyli	83,8	9,2
Qońırat	1,0	0,1
Qanlıkól	0,5	0,1
Moynaq	0,6	0,1
Nókis	-	-
Taqiyatas	2,0	0,2
Taxtakópir	0,3	0,0
Tórtkúl	8,0	0,9
Xojeli	1,8	0,2
Shımbay	4,8	0,5
Shomanay	-	-
Ellikqala	5,0	0,5

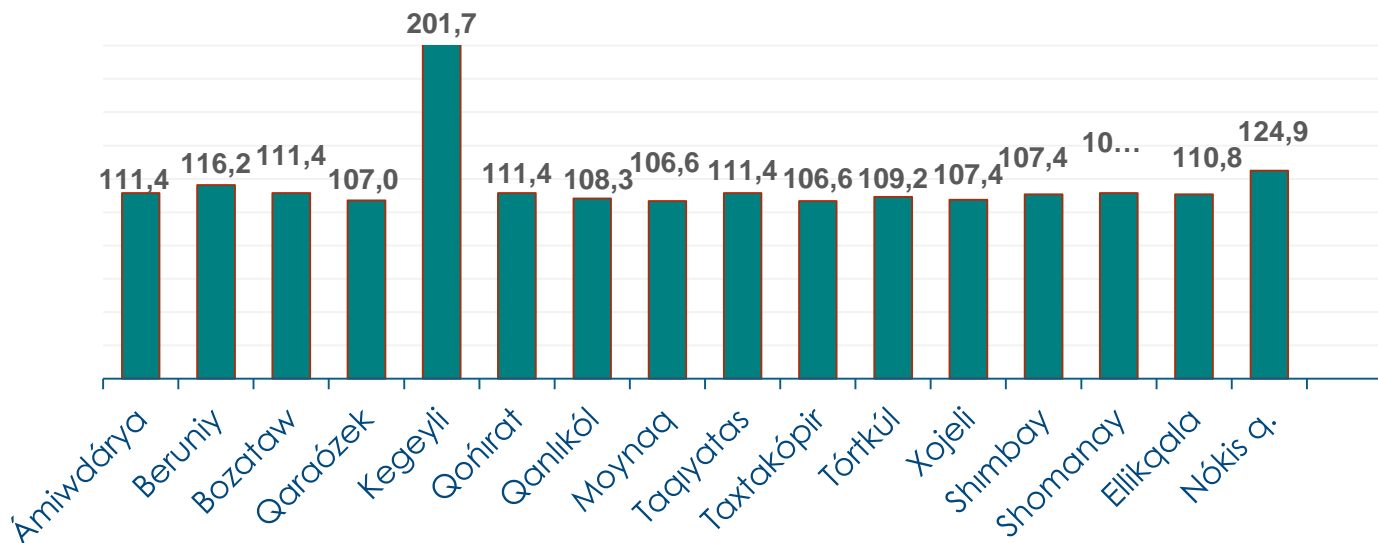
Bul kórsetkishti aймаqlar kesiminde salıstırǵanda eń joqarı kólem Nókis qalası (**593,6 mlrd. som**), Beruniy (**199,6 mlrd. som**) hám Kegeyli (**83,8 mlrd. som**) rayonları úlesine tuwrı kelmekte.

Avtotransport qurallari hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw tovar aylanısı (mlrd. som)

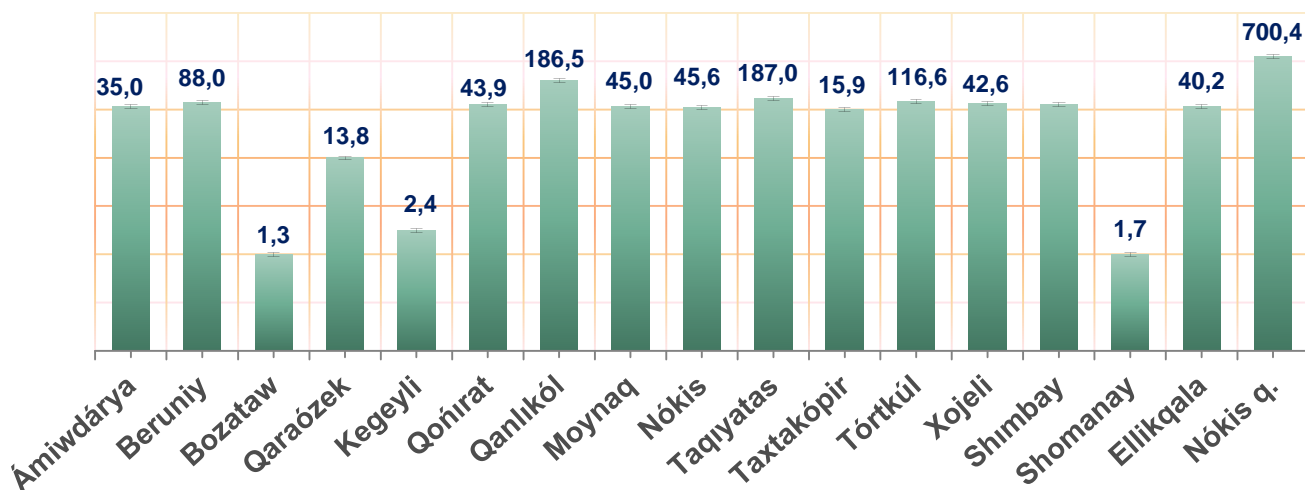
2024-jil 1-iyun jaǵdayına avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw tovar aylanısı (IFUT-2 45-bólim 45.2 va 45.40.3 kodlarına tisqari–motorlı transport quralları hám motocikllardı ońlaw hám texnikalıq xızmetler) **912,7 mlrd. somdı** quradı hám ótken jıldıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **126,6%** ke kóbeydi. Sonday-aq, iri kárxanalar sawda kólemi **319,6 mlrd. som** (ósiw pátı **105,0 %**), kishi isbilermenlik hám jeke isbilermenlik sawda kólemi – **593,1 mlrd. somdı** (ósiw pátı – **142,4 %**) quradı.

Avtotransport qurallari hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw aylanısı ósiw pátı, procentte

Kótere sawda tovar aylanısı – bul tovarlar ushın haq tólenetuǵın yáki tólenbegenligine qaramastan, qayta satıw maqsetinde satıp alınǵan hám isbilermenlik tarawında paydalanıw yáki óz paydalanıwı (qayta islew) ushın úshinshi tárep shólkemleri hám jeke tártiptegi isbilermenlerge ózgerilmegen jaǵdayda jiberilgen tovarlardıń qunı esaplanadı

Aymaqlar kesiminde kótere sawda tovar aylanısı , mlrd. somda

Qaraqalpaqstan Respublikası boyınsha 2024-jıldıń yanvar-may aylarında kótere sawda tovar aylanısı **1 608,2 mlrd. somdı** qurap, 2023-jıldıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **11,9 %**ti quradı.

Sawda aylanısı úlesi

Kishi bıznes subyekteriniń kótere sawda aylanısındaǵı úlesi statistikalıq esaplarǵa qaraǵanda **1 286,7 mlrd. somdı** qurap, 2023-jıldıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **102,3%** ke tuwrı keldi. Respublikada usı sektordıń kótere sawda kólemindegi úlesi **80,0%** ti quraydı.

KÓTERE SAWDA AYLANÍSÍNDÁ IRI KÁRXANALAR HÁM KISHI BIZNES SUBYEKTLERINIŃ KÓLEMI HÁM ÓZGERIW PÁTLERI

2024-jil 1-iyun jaǵdayına kótere sawda tarawında sawda kárxanaları sanı **1012** dananı qurap, sodan, iri kárxanalar sanı **5** dananı, kishi kárxanalar hám mikrofirmalar sanı **1007** quraydı.

Kótere sawda tovar aylanısında joqarı ósiw pátlerine eń iri kárxanalar Nókis qalasında (**132,1%**) hám Taqiyatas rayonında (**83,2%**) gúzetildi

	Jámi mlrd. som	2023-jil yanvar-may aylarına salıstırǵanda, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikasi	1 608,2	111,9
Nókis qalası	700,4	102,1
<i>rayonlar:</i>		
Ámiwdárya	35,0	100,5
Beruniy	88,0	100,6
Bozataw	1,3	99,5
Qaraózek	13,8	100,3
Kegeyli	2,4	89,2
Qońırat	43,9	100,2
Qanlıkól	186,5	1 084,0
Moynaq	45,0	100,7
Nókis	45,6	101,1
Taqiyatas	187,0	92,2
Taxtakópir	15,9	101,5
Tórtkúl	116,6	100,4
Xojeli	42,6	101,0
Shımbay	42,3	101,3
Shomanay	1,7	103,1
Ellikqala	40,2	100,0